

на рівнинних родючих землях плутократів і знаті, під загрозою прокляття і високих штрафів вивозити забороняється [2, с. 122]. Таке правило гарантувало достатню кількість всіх продуктів харчування, необхідних для нормального життя населення. Також відбувалося стимулювання товарообігу в сільському господарстві.

Отже, проаналізувавши зміст реформ, можна побачити, що вони були проведені для демократизації суспільного життя Афін, оскільки думка народу виражена через народні збори стала займати основне місце при вирішенні державних питань. Припинилася продаж громадян Афін у рабство. Суспільний лад змінився не тільки на папері, а й у реальності. Солон засуджував багатство, він обмежив право власності евпатридів на користь торгово-ремісничих, купецьких і селянських верств населення через визначення граничного розміру володіння земельною власністю і надання можливості безземельним та малоземельним селянам викупити надлишки землі у тих, хто володів нею понад норму. Це трохи покращило становище селян, але погіршилися відносини з евпатридами. В цілому, він лише частково досяг своєї мети.

Список використаних джерел

1. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн. 2-е вид. перероб. й доп. : Навч. посібник. К., 2008. 730 с.
2. Ставнюк В. В. Становлення афінського поліса. К. : «Аквілон-Плюс», 2005. 216 с.
3. Нечитайло В. В. Реформи Солона в інтерпретації Діогена Лаертського. Політична історія. 2011. с. 133-141
4. Грубінко А. В. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. Тернопіль : Право. 2010. 394 с.

Присяжний В. В., здобувач вищої освіти 2 курсу, ЦГЮ-201

Науковий керівник – **Шестак Л. В.**, к.ю.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Інтеграція нашої держави до Європейського Союзу потребує вдосконалення політики України щодо іноземців та осіб без громадянства. Постає необхідність в удосконаленні національного законодавства щодо цих категорій осіб, незалежно від їх кількості у нашій державі. Її важливою частиною є реформування інституту адміністративної відповідальності щодо іноземців та осіб без громадянства.

Також в умовах війни збільшується кількість незаконних мігрантів з Білорусі та Російської Федерації. Чіткий контроль за державним кордоном та удосконалення інституту відповідальності іноземців та осіб без громадянства допоможе забезпечити захист і наших громадян.

Дослідженням питання адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства займалися такі вчені як К. О. Клочкова, І. О. Гаврилова, А. В. Скрипай, Я. П. Павлович-Сенета і т.д. Також в даній роботі було проведено аналіз деяких нормативно-правових актів, що встановлюють загальні норми та принципи адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства.

Згідно зі ст. 16 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) «Іноземці і особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України» [1]. Тобто на іноземців та осіб без громадянства поширюється такий же національний режим як і на громадян України.

Зазначимо, що згідно з українським законодавством іноземець - це особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав. Вони можуть мати два або більше громадянств. При цьому особа без громадянства - це особа, яка не розглядається як громадянин будь-якою державою в силу дії її закону [2].

Іноземців можна поділити на тих хто має імунітет від юрисдикції та деякі переваги та тих які ними не володіють. До перших відносяться: 1) громадяни, які мають дипломатичний імунітет; 2) громадяни, які мають консульський імунітет; 3) громадяни - військовослужбовці військових частин, екіпажів військових кораблів, літаків ВПС; 4) члени міжурядових і державних делегацій, місій; 5) працівники міжнародних організацій; 6) свідки, експерти і інші особи, відповідний статус яких визначений міжнародними договорами. До іноземних громадян, які не мають імунітету від юрисдикції даної держави можна віднести іноземців які постійно проживають в даній країні, та ті що тимчасово в ній перебувають [3].

Розглядаючи питання адміністративної відповідальності необхідно проаналізувати закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». Він деталізує ч. 3 ст. 24 КУпАП згідно з якою до іноземців та осіб без громадянства може застосовуватися адміністративне видворення за межі України, за вчинення адміністративних правопорушень, що грубо порушують правопорядок [1]. Окрім видворення, іноземних громадян можуть примусово повернути країну походження або третю країну. При цьому, рішення про примусове повернення іноземців та осіб без громадянства може супроводжуватися заборонаю щодо подальшого в'їзду в Україну строком на три роки (ст. 26 ЗУ «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства») [2].

Вище вказаний закон також містить певні недоліки. Як стверджує Я. П. Павлович-Сенета: «У Законі України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» адміністративні стягнення та заходи адміністративного примусу, об'єднано під назвою «Відповідальність іноземців та осіб без громадянства», що призводить до неоднозначного розуміння вказаних заходів, адже відповідальність завжди наступає за вчинення правопорушення, а в цьому розділі передбачено і такі заходи впливу, які не пов'язані з учиненням м правопорушень (наприклад, скорочення строку тимчасового перебування на території України)» [4, с. 213]. Також законодавець не встановлює чіткий перелік правопорушень за які іноземця або особу без громадянства можуть примусово повернути чи видворити. І. О. Гаврилова зазначає про те що необхідно запровадити новий вид адміністративних стягнень як «обов'язкове повернення», що визначений в польському законодавстві. Ця санкція передбачає примусове повернення небажаного іноземця протягом чотирнадцяти календарних днів власним коштом із подальшою заборонаю в'їзду від шести місяців до п'яти років. Вона стверджує, що «обов'язкове повернення» є більш ефективним та дешевшим для держави аніж численні штрафні санкції [5, с. 102]. Ця санкція може бути встановлена в нашому законодавстві замість примусового повернення або як його особливий вид.

На наш погляд, перевагами наявності відповідної норми у вітчизняному законодавстві є чітке визначення: 1) сутності заходу відповідальності; 2) сторони, на яку покладаються фінансові зобов'язання у відповідному правовідношенні; 3) правових наслідків обов'язкового повернення, 4) того факту, що названий захід може бути застосований як до іноземців, так і до осіб без громадянства.

Варто також зазначити, що чинний КУпАП потребує змін в питаннях адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства. Зокрема, доречно ввести в зміст Кодексу відповідну статтю «Відповідальність іноземців та осіб без громадянства», в якій визначити специфічні заходи адміністративної відповідальності зазначених категорій осіб, а також вказати санкції, які не можуть бути на них накладені.

Враховуючи вище зазначене можна зробити деякі висновки. розвиток В національному законодавстві інститут адміністративної відповідальності ще розвивається. Враховуючи, що національним режим для іноземців та осіб без громадянства такий самий як і у громадян України однаковий, то вони підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах. При цьому деякі іноземці будуть мати імунітет від юрисдикції національних судів згідно з міжнародним правом. Подальше дослідження адміністративної відповідальності іноземців полягає в

удосконаленні українського законодавства. В цьому нам допоможе закордонний досвід та особливо країн Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. Дата оновлення: 26.05.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 12.06.2022).
2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011. № 3773-VI. Дата оновлення: 14.08.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17/conv#Text> (дата звернення: 12.06.2022).
3. Клочкова К. О., Лютіков П. С. Особливості адміністративної відповідальності іноземних громадян та осіб без громадянства. URL : http://www.rusnauka.com/43_DWS_2015/Pravo/2_203097.doc.htm (дата звернення: 12.06.2022).
4. Павлович-Сенета Я. П. Основні напрями вдосконалення адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства в Україні: сучасний стан та досвід зарубіжних країн. *Науковий вісник*. 2016. № 1. С. 206-216.
5. Гаврилова І. О. Особливості адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 5(2). С. 99-102.

Присяжний В. В., здобувач вищої освіти 2 курсу, ЦГЮ-201

Науковий керівник – **Чічкань М. В.**, к.ю.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ВИНИ ДЕРЖАВИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

В умовах повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України все більшої актуальності набуває необхідність дослідження окремих аспектів міжнародно-правової відповідальності держави. У цьому контексті багато фактів вказують на значущість поняття «вина» як елемента складу міжнародного правопорушення в науці міжнародного права. Більшість юристів-міжнародників поділяють думку про те, що категорія «вина» має значення при встановленні міжнародно-правової відповідальності, водночас досі відсутня єдина точка зору щодо місця вини держави в міжнародному праві. З цього приводу можна навести думку Д. Анцилотті (D. Anzilotti) який писав: «загалом відносно теорії вини та окремих аспектів її застосування в міжнародному праві здавна існували й продовжують існувати суперечки. У той час як одні автори підтримують теорію вини, надаючи їй тлумачення, що істотно відрізняється від того, яке дається у внутрішньодержавному праві (Гатчек), інші без вагань заперечують цю теорію (Діена). Деякі ж автори допускають поняття вини тільки для визначення тих або інших категорій неправомірних дій, зокрема щодо так званих «деліктів недогляду» взагалі (Штруп) або щодо деяких з них спеціально (Шоен). Нарешті, деякі автори визнають, що поняття вини необхідно для визначення деяких наслідків, наприклад, зобов'язання відшкодування шкоди, тоді як у цьому понятті нема потреби при простому задоволенні (Трипель), або ж вважають, що воно необхідне при задоволенні, але не при відшкодуванні шкоди, понесеної патримоніальним майном (Іесс)» [1, с. 415].

Дослідження проблеми вини в міжнародному праві можна знайти в працях як закордонних (Д. Анцилотті, А. Гаттіні, І. Лукашук і т.д.) так і вітчизняних вчених (К. Важна, С. Андрейченко, В. Василенко та ін.).

У даній роботі аналізуються думки вчених, щодо значення вини держави в міжнародному праві. Так С. С. Андрейченко зазначає: «В сучасній науці міжнародного права існує поділ теорій про значення вини на класичні та некласичні. До перших можна віднести теорії суб'єктивної (теорія вини) та об'єктивної відповідальності. Серед некласичних теорій виділяють еkleктичний підхід до розуміння вини та теорію *due diligence* (теорія «належної обачності»)» [2, с. 7]. Вважаємо за доцільне розглянути дані теорії.